CENTRALNA KOMISJA EGZAMINACYJNA

Arkusz zawiera informacje prawnie chronione do momentu rozpoczęcia egzaminu.

Układ graficzny © CKE 2013

UZUPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD | | | | **PESEL** | | | | | | | | | | |

miejsce na naklejkę

EGZAMIN MATURALNY Z WIEDZY O SPOŁECZEŃSTWIE

POZIOM PODSTAWOWY

10 MAJA 2017

Godzina rozpoczęcia: 9:00

Czas pracy: 120 minut

Liczba punktów do uzyskania: 100

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 24 strony (zadania 1–32). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
6. Na tej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
7. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.

Zadanie 1. *(5 pkt)*

O referendum lokalnym

W niedzielę 6 września 2014 roku we Wrocławiu odbyło się pierwsze historyczne lokalne referendum. Wrocławianie pytani byli o budowę metra, ograniczenie ruchu w centrum, organizowanie dużych imprez i rewitalizację miejskich kamienic. Udział w referendum wzięło 10,56% uprawnionych do głosowania.

Na podstawie: www.wroclaw.pl

1.1. Oceń, czy poniższe informacje są prawdziwe. Zaznacz P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo F – jeśli jest fałszywa.

1.	Tekst dotyczy jednej z form demokracji bezpośredniej.	**P**	**F**
2.	Referendum, którego dotyczy tekst, może zarządzić prezydent miasta.	**P**	**F**
3.	Ważność referendum, którego dotyczy tekst, stwierdza Sąd Najwyższy.	**P**	**F**

1.2. Rozstrzygnij, czy w wyniku referendum władze miasta zostały zobowiązane do podjęcia działań w sprawach poddanych pod głosowanie. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie – ……

Uzasadnienie – ……..…..

……...……

……...…

Zadanie 2. *(1 pkt)*

Rysunek satyryczny

tustolica.pl

Podaj nazwę problemu przedstawionego na rysunku satyrycznym.

……

Zadanie 3. *(2 pkt)*

O protestach społecznych

Tekst 1. Są trzy postulaty główne, które mogą pozwolić na to, żeby rolnicy mogli udać się do domów, a niekoniecznie nocować tutaj, na ulicach Warszawy. To jest wypłata odszkodowań za straty spowodowane przez dziki, wypłata kwot mlecznych [...] i przede wszystkim sprawa rynku trzody chlewnej, to jest załatwienie sprawy ASF. Do tego dochodzi jeszcze zakaz karania rolników za protesty [...] i zakaz sprzedaży polskiej ziemi – wyliczał szef OPZZ Rolników i Organizacji Rolniczych […].

www.polskieradio.pl

Tekst 2. [J]ednostki świadomie i intencjonalnie decydują się na złamanie konkretnej normy prawnej (przepisu), postrzeganej przez nich jako krzywdzącej, niesprawiedliwej i stojącej w sprzeczności z interesem publicznym lub będącej naruszeniem ich fundamentalnych przekonań. Podstawowym celem takiego działania jest zmiana danego prawa bądź praktyki działania instytucji publicznej, która wynika z tego prawa. Kluczowym elementem obywatelskiego nieposłuszeństwa jest świadomość oraz gotowość na poniesienie konsekwencji działania wbrew prawu […].

rownosc.info

Rozstrzygnij, czy protest rolników opisany w tekście 1. może być uznany – w świetle tekstu 2. – za przejaw obywatelskiego nieposłuszeństwa. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie – ……

Uzasadnienie – ……...……..

……..……..

……..……..

……..……..

Zadanie 4. *(1 pkt)*

Założenia jednej z doktryn politycznych

– budowa sprawiedliwego ładu społecznego, który nie jest równoznaczny z egalitaryzmem;
– zasada solidaryzmu społecznego;
– własność prywatna gwarancją wolności i niezależności człowieka;
– zasada subsydiarności;
– rodzina najważniejszym elementem społeczeństwa, będącego „rodziną rodzin”;
– prawo człowieka do swobodnego zrzeszania się, organizowania związków zawodowych.

Na podstawie: *Kompendium wiedzy o społeczeństwie, państwie i prawie*, red. S. Wronkowska, M. Zmierczak, Warszawa–Poznań 1993, s. 202–203.

Zaznacz nazwę doktryny politycznej, której założenia przedstawiono w tekście.

A. liberalizm

B. konserwatyzm

C. socjaldemokracja

D. katolicka nauka społeczna

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	1.	2.	3.	4.
	Maks. liczba punktów	5	1	2	1
	Uzyskana liczba punktów				

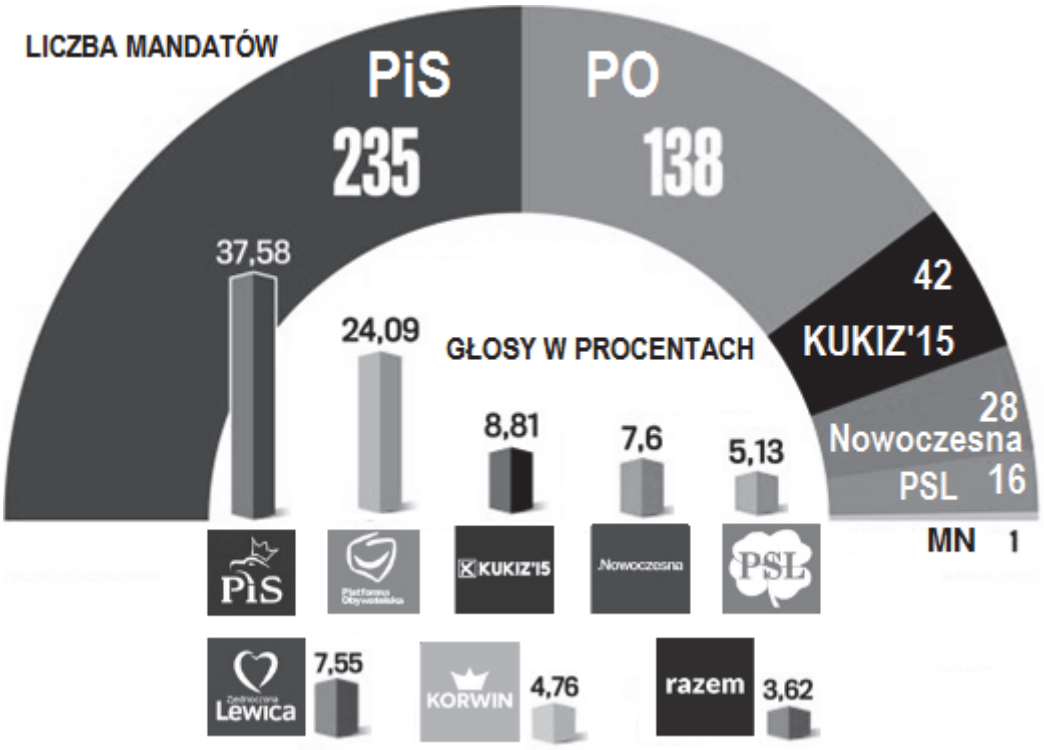
Zadanie 5. *(6 pkt)*

O wynikach wyborów do Sejmu RP w 1991 r.

W Sejmie I kadencji zasiedli reprezentanci 29 partii i grup politycznych. Największą reprezentację miały: Unia Demokratyczna – 62 mandaty (12,3 proc. głosów), Sojusz Lewicy Demokratycznej – 60 mandatów (12 proc.), Wyborcza Akcja Katolicka – 49 mandatów (8,7 proc.), PSL – 48 mandatów (8,7 proc.), Konfederacja Polski Niepodległej – 46 mandatów (7,5 proc.), Porozumienie Obywatelskie Centrum – 44 mandaty (8,7 proc.), Kongres Liberalno-Demokratyczny – 37 mandatów (7,5 proc.).

Na podstawie: M. Król, *Byliśmy głupi*, Warszawa 2015, s. 49.

Wykresy. Rezultaty wyborów do Sejmu RP w 2015 r.

Na podstawie: wyborcza.pl

5.1. Przedstaw zaletę i wadę rodzaju systemu wielopartyjnego, którego dotyczy tekst.

Zaleta – ……

……

……

Wada – ……

……

……

5.2. Podaj nazwę ugrupowania, którego przedstawiciele byli posłami na Sejm RP w obu wyborach wskazanych w materiałach źródłowych.

……

5.3. Na podstawie wykresów oraz własnej wiedzy oceń, czy poniższe informacje są prawdziwe. Zaznacz P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo F – jeśli jest fałszywa.

1.	Ugrupowanie oznaczone na wykresie słupkowym jako Zjednoczona Lewica nie otrzymało mandatów, gdyż żadna z sił je tworzących nie przekroczyła 5-procentowego progu wyborczego.	**P**	**F**
2.	Ugrupowanie oznaczone na wykresie z liczbą uzyskanych mandatów jako MN otrzymało mandat poselski, gdyż ugrupowań mniejszości nie obowiązuje próg wyborczy w skali kraju.	**P**	**F**
3.	Spośród ugrupowań wskazanych na wykresie słupkowym praw do subwencji z budżetu państwa nie otrzymało wyłącznie ugrupowanie Kukiz'15.	**P**	**F**

Zadanie 6. *(3 pkt)*

O Demokratycznej Partii Turkmenistanu

W połowie 1992 roku wprowadzono […] zakaz tworzenia nowych partii politycznych. Spytany, czy kiedykolwiek w jego państwie była opozycja, [lider Demokratycznej Partii Turkmenistanu] prezydent Nijazow odpowiedział: „z niepojętych przyczyn Europejczycy uznają istnienie opozycji politycznej za oznakę demokratycznego społeczeństwa. Im więcej opozycji, tym więcej praw demokratycznych i wolności. Może jest to koniecznością w państwach europejskich. Państwa wschodnie charakteryzują się jednak silną władzą i efektywnym prawem". Hegemonizm Demokratycznej Partii Turkmenistanu ujawnia się w polityce kadrowej. […] Wszyscy członkowie 50-osobowego *Medżlisu* [parlamentu] wywodzą się z DPT.

Transformacja społeczeństwa i władzy w postradzieckiej Azji Centralnej. Studia i rozprawy, red. T. Bodio, W. Jakubowski, A. Wierzbicki, Pułtusk 2008, s. 136.

Rozstrzygnij, czy system partyjny Turkmenistanu spełniał warunki systemu partyjnego państwa demokratycznego. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do rozwiązania systemowego opisanego w tekście i do zacytowanej wypowiedzi prezydenta.

Rozstrzygnięcie – ……

Uzasadnienie

- ……..……...…….

……...……

……...……

……...……

- ……..……...…….

……...……

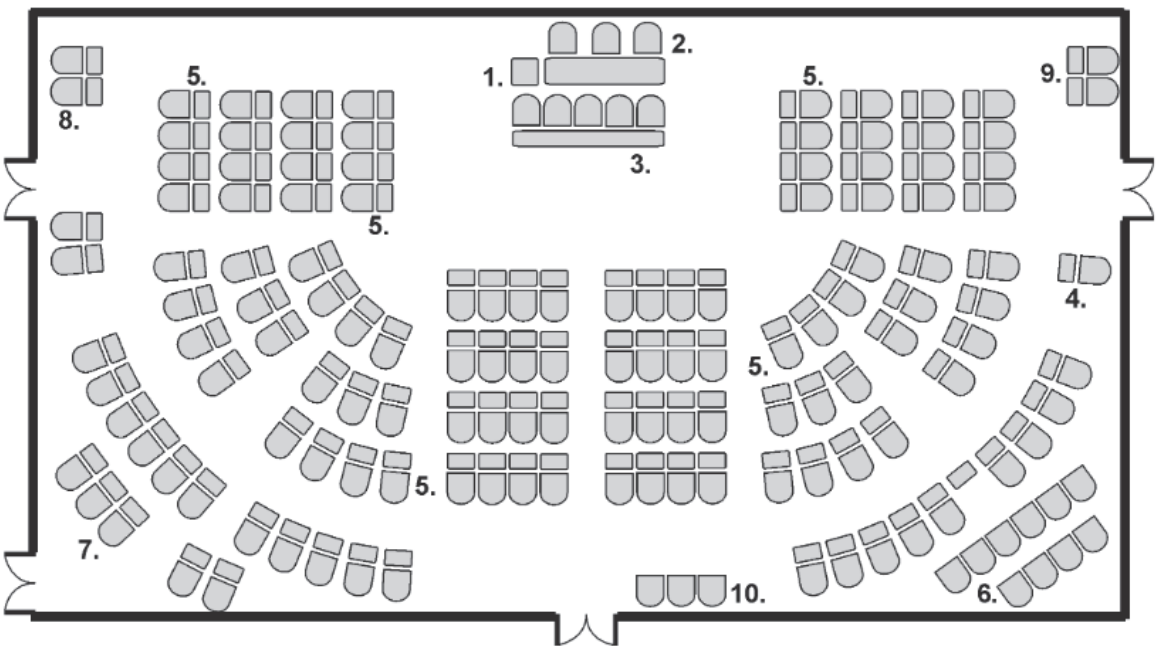
……...……

……...……

Wypełnia egzaminator	**Nr zadania**	**5.**	**6.**
	Maks. liczba punktów	**6**	**3**
	Uzyskana liczba punktów		

Zadanie 7. *(4 pkt)*

Schemat sali posiedzeń

Plan sali posiedzeń
1. Mównica; **2**. Prezydium; **3**. Sekretariat obrad; **4**. Fotel Prezydenta RP; **5**. Fotele parlamentarzystów; **6**. Miejsce dla rządu i zagranicznych gości; **7**. Miejsce dla prasy i publiczności; **8**. Biuro Legislacyjne; **9**. Urzędnicy Kancelarii; **10**. Miejsce dla Szefa Kancelarii oraz dyrektorów biur.

Uzupełnij zdania – podaj nazwę organu władzy (A.), liczby (B., C.) oraz nazwę funkcji (D.).

Na ilustracji przedstawiono salę posiedzeń (**A.**) …… . W skład tego organu wchodzi (**B**.) …… parlamentarzystów. Wybierani są oni na (**C.**) …-letnią kadencję. Obradom przedstawionego organu władzy przewodniczy (**D**.) …… ……..… .

Zadanie 8. *(4 pkt)*

Przepisy prawne jednej z polskich konstytucji

Art. 2. Władza zwierzchnia w Rzeczypospolitej Polskiej należy do Narodu. Organami Narodu w zakresie ustawodawstwa są Sejm i Senat, w zakresie władzy wykonawczej – Prezydent Rzeczypospolitej łącznie z odpowiedzialnymi ministrami, w zakresie wymiaru sprawiedliwości – niezawisłe Sądy.
Art. 10. Prawo inicjatywy ustawodawczej przysługuje Rządowi i Sejmowi. […]
Art. 35. Każdy projekt ustawy, przez Sejm uchwalony, będzie przekazany Senatowi do rozpatrzenia. Jeżeli Senat nie podniesie w ciągu 30 dni od dnia doręczenia mu uchwalonego projektu ustawy żadnych przeciwko niemu zarzutów – Prezydent Rzeczypospolitej zarządzi ogłoszenie ustawy. […] Jeżeli Sejm zmiany, przez Senat proponowane, uchwali zwykłą większością, albo odrzuci większością $^{11}/_{20}$ głosujących – Prezydent Rzeczypospolitej zarządzi ogłoszenie ustawy w brzmieniu, ustalonem ponowną uchwałą Sejmu.

Art. 39. Prezydenta Rzeczypospolitej wybierają na lat sied[e]m bezwzględną większością głosów Sejm i Senat, połączone w Zgromadzenie Narodowe. […]
Art. 58. Do odpowiedzialności parlamentarnej pociąga ministrów Sejm zwyczajną większością. Rada Ministrów i każdy minister z osobna ustępują na żądanie Sejmu.

Dz.U. […], nr 44, poz. 267 [pisownia oryginału].

Rozstrzygnij, czy pozycja ustrojowa głowy państwa wynikająca z przedstawionych fragmentów aktu prawnego była bardziej znacząca niż w obecnie obowiązującej *Konstytucji RP*. Odpowiedź uzasadnij, odnosząc się do trzech przytoczonych przepisów prawnych i obecnych uregulowań w tym zakresie.

Rozstrzygnięcie – ……

Uzasadnienie:

- ……..……..…….
……..……
……..……
……..……
- ……..……..…….
……..……
……..……
……..……
- ……..……..…….
……..……
……..……
……..……

Zadanie 9. *(3 pkt)*

Do każdego przepisu prawnego z *Konstytucji RP* dopisz nazwę organu państwowego realizującego wskazane w nim zadanie. Odpowiedzi wybierz spośród podanych: Prezydent RP, Rada Ministrów RP, Sejm RP, Senat RP.

	Przepis prawny (stan prawny na 7 marca 2017 r.)	Nazwa organu
A.	[…] decyduje w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej o stanie wojny i zawarciu pokoju.	
B.	[…] ratyfikuje i wypowiada umowy międzynarodowe.	
C.	[…] prowadzi politykę wewnętrzną i zagraniczną Rzeczypospolitej Polskiej.	

Wypełnia egzaminator	**Nr zadania**	**7.**	**8.**	**9.**
	Maks. liczba punktów	**4**	**4**	**3**
	Uzyskana liczba punktów			

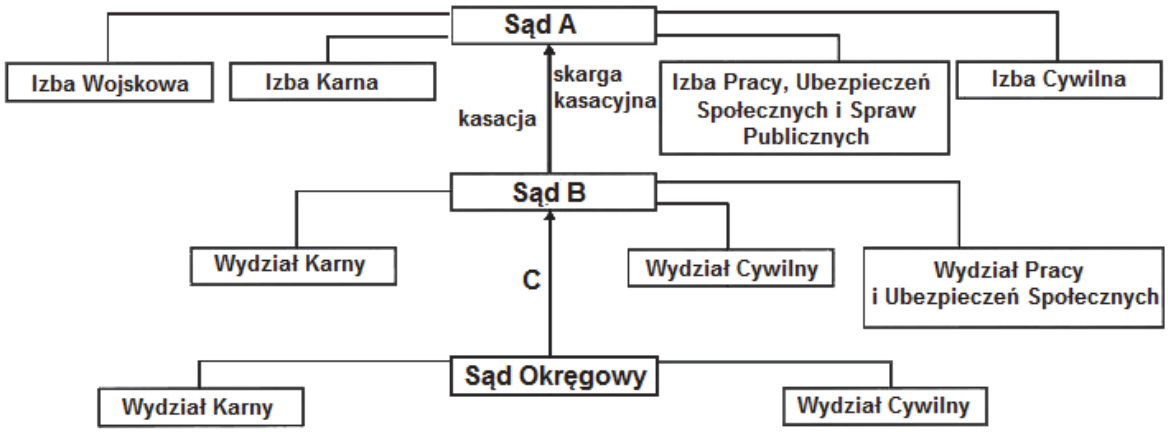
Zadanie 10. *(3 pkt)*

Do każdego przepisu prawnego dotyczącego organu władzy publicznej w województwie dopisz nazwę tego organu. Odpowiedzi wybierz spośród podanych: marszałek województwa, sejmik województwa, wojewoda, zarząd województwa.

	Przepis prawny (stan prawny na 7 marca 2017 r.)	Nazwa organu
A.	[…] jest organem stanowiącym i kontrolnym województwa.	
B.	Za prawidłowe wykonanie budżetu województwa odpowiada […].	
C.	[…] jest zwierzchnikiem rządowej administracji zespolonej w województwie […].	

Zadanie 11. *(3 pkt)*

Schemat systemu sądownictwa w Rzeczypospolitej Polskiej [fragment]

* Na schemacie uwzględniono wyłącznie wydziały, które muszą istnieć w danym typie sądu powszechnego.

Na podstawie: Dz.U. 1964, nr 43, poz. 296, z późn. zm.; Dz.U. 1997, nr 89, poz. 555, z późn. zm.; Dz.U. 2001, nr 98, poz. 1070, z późn. zm.; Dz.U. 2002, nr 240, poz. 2052, z późn. zm. (stan prawny na 7 marca 2017 r.).

Uzupełnij schemat – wpisz odpowiednie nazwy sądów (A, B) i środka odwoławczego (C).

Sąd A – ……...……...……...……...

Sąd B – ……...……...……...……...

Środek odwoławczy od wyroku (C) – ……...……...

Zadanie 12. *(3 pkt)*

Oceń, czy poniższe informacje są prawdziwe. Zaznacz P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo F – jeśli jest fałszywa.

1.	Rzecznik Praw Obywatelskich powoływany jest przez Sejm RP za zgodą Senatu RP.	**P**	**F**
2.	Trybunał Konstytucyjny orzeka o odpowiedzialności konstytucyjnej członków władzy wykonawczej.	**P**	**F**
3.	Trybunał Stanu to konstytucyjny organ władzy sądowniczej niesprawujący wymiaru sprawiedliwości.	**P**	**F**

Zadanie 13. *(1 pkt)*

Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Skazanego prawomocnym wyrokiem sądowym może ułaskawić

A. Prezydent RP.

B. Prokurator Generalny.

C. Sąd Najwyższy.

D. Trybunał Konstytucyjny.

Zadanie 14. *(4 pkt)*

Informacja z uzasadnienia skargi na bezczynność organu – opis sytuacji fikcyjnej

Czesław Rutka, zamieszkały w Mieni, ul. Polna 9 m. 2, złożył podanie do Naczelnika Urzędu Skarbowego w Mińsku Mazowieckim z wnioskiem o wydanie decyzji. Pozostało ono bez odpowiedzi. W związku z tym w kodeksowym terminie złożył on do Dyrektora Izby Skarbowej w Warszawie zażalenie. Dyrektor ten w postanowieniu uznał zażalenie za zasadne. Naczelnik Urzędu Skarbowego przez kolejny miesiąc od okresu otrzymania przez p. Rutkę postanowienia Dyrektora Izby Skarbowej nie wydał stosownego aktu administracyjnego.

Fragment skargi na bezczynność organu

Warszawa, 13 maja 2013 r.

Do
… [**1. nazwa sądu**]
za pośrednictwem
… [**2. nazwa organu]**

Skarżący: Czesław Rutka,
ul. Polna 9 m. 2, 05-319 Mienia

SKARGA na bezczynność … [**3. nazwa organu**]

Na podstawie: forumprawne.org

14.1. Uzupełnij fragmenty skargi w imieniu skarżącego – wpisz nazwy, które zostały zastąpione cyframi.

Nazwa 1. – ……..……..

Nazwa 2. – ……..……..

Nazwa 3. – ……..……..

14.2. Wyjaśnij, dlaczego przed napisaniem zamieszczonej skargi należało wykonać czynność, której opis podkreślono w tekście.

……..……

……..……

……..……

……..……

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	10.	11.	12.	13.	14.
	Maks. liczba punktów	3	3	3	1	4
	Uzyskana liczba punktów					

Zadanie 15. *(1 pkt)*

Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Stosunek rodzinny zachodzący między jednym z małżonków a krewnymi drugiego małżonka (np. męża wobec siostry żony) to

A. partnerstwo.

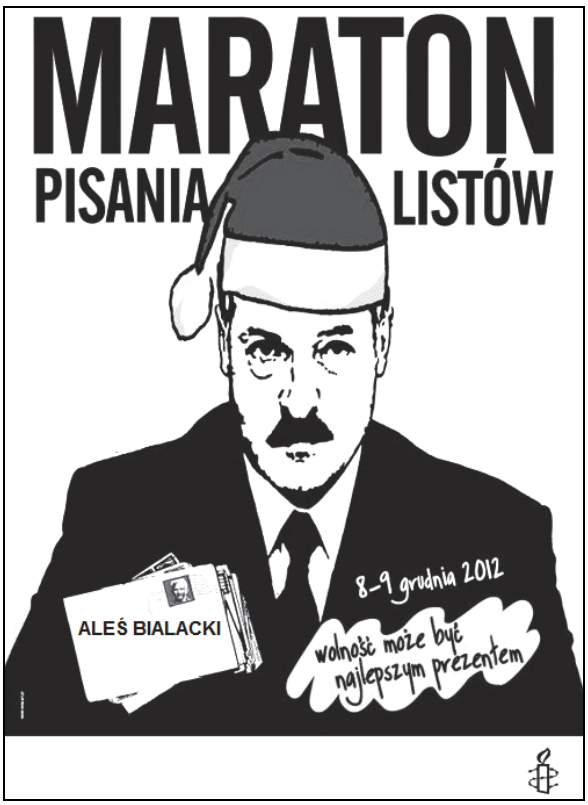
B. pokrewieństwo.

C. powinowactwo.

D. przysposobienie.

Zadanie 16. *(3 pkt)*

Plakat

Na podstawie: [...].org.pl

16.1. Podaj pełną nazwę organizacji, która była inicjatorką akcji przedstawionej na plakacie.

……..

16.2. Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Akcja spowodowana była naruszeniem przez władze państwa, do którego wysyłano listy, praw i wolności

A. socjalnych.

B. kulturalnych.

C. politycznych.

D. ekonomicznych.

16.3. Podaj nazwę państwa sąsiadującego z Polską, do którego władz wysyłano listy w związku z akcją przedstawioną na plakacie.

……..

Zadanie 17. *(2 pkt)*

Fragment dokumentu międzynarodowego dotyczącego praw człowieka

[…] zważywszy, że uznanie przyrodzonej godności oraz równych i niezbywalnych praw wszystkich członków wspólnoty ludzkiej jest podstawą wolności, sprawiedliwości i pokoju świata, […] Zgromadzenie Ogólne ogłasza uroczyście […] [niniejszy dokument] jako wspólny najwyższy cel wszystkich ludów i wszystkich narodów […].
Art. 3. Każdy człowiek ma prawo do życia, wolności i bezpieczeństwa swej osoby.
Art. 8. Każdy człowiek ma prawo do skutecznego odwoływania się do kompetentnych sądów krajowych przeciw czynom stanowiącym pogwałcenie podstawowych praw przyznanych mu przez konstytucję lub przez prawo.
Art. 25.1. Każdy człowiek ma prawo do stopy życiowej zapewniającej zdrowie i dobrobyt jego i jego rodziny […].

www.unic.un.org.pl

Uzupełnij zdania – wpisz nazwę dokumentu (A.) i organizacji międzynarodowej (B.).

Dokument, którego fragment przytoczono, to **(A.)** ……..……
……..… . Został on uchwalony 10 grudnia 1948 roku w ramach **(B.)** ……..……..……. .

Zadanie 18. *(3 pkt)*

Do każdego wydarzenia przyporządkuj imię i nazwisko Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, za którego kadencji miało ono miejsce. Wpisz do tabeli odpowiednie numery.

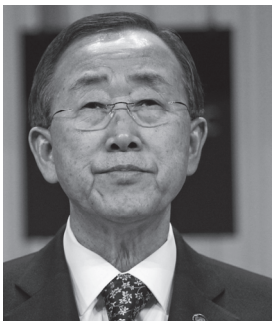
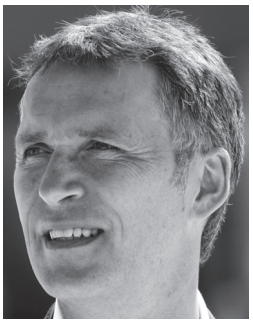
1. Lech Kaczyński
2. Bronisław Komorowski
3. Aleksander Kwaśniewski
4. Lech Wałęsa

	Wydarzenie	Numer
A.	Przeprowadzenie referendum akcesyjnego w sprawie członkostwa Polski w Unii Europejskiej.	
B.	Przystąpienie Polski do Rady Europy i ratyfikacja *Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności*.	
C.	Ratyfikowanie przez Polskę traktatu z Lizbony, zmieniającego *Traktat o Unii Europejskiej* i *Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską*.	

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	15.	16.	17.	18.
	Maks. liczba punktów	1	3	2	3
	Uzyskana liczba punktów				

Zadanie 19. *(3 pkt)*

Na podstawie podanych informacji oraz własnej wiedzy uzupełnij tabelę.

	 A.	 **B.**	 **C.**
Imię i nazwisko		Jens Stoltenberg	Donald Tusk
Pełna nazwa organizacji międzynarodowej, w której w 2016 roku polityk pełnił funkcję	Organizacja Narodów Zjednoczonych		Unia Europejska
Nazwa funkcji pełnionej przez polityka w 2016 r. w organizacji międzynarodowej	sekretarz generalny	sekretarz generalny	

Zadanie 20. *(5 pkt)*

Fragment mapy politycznej Europy i Azji

20.1. Podaj numery, którymi oznaczono na mapie państwa tworzące Trójkąt Weimarski.

…… …… ……

20.2. Zaznacz odpowiedź z numerami wszystkich państw tworzących Grupę Wyszehradzką.

A. 2, 3, 4, 5

B. 3, 4, 5, 6

C. 4, 5, 6, 7

D. 4, 6, 7, 8

20.3. Uzupełnij tabelę dotyczącą państw Europy – do każdej informacji dopisz nazwę właściwego państwa oraz numer, którym oznaczono je na mapie.

	Informacja	Nazwa państwa	Numer
A.	Państwo, które nie jest członkiem Unii Europejskiej, ale jest członkiem strefy Schengen.		
B.	Państwo, które jest członkiem Unii Europejskiej, ale nie jest członkiem strefy Schengen.		
C.	Państwo, które nie jest członkiem Unii Europejskiej ani strefy Schengen.		

Zadanie 21. *(2 pkt)*

O instytucji UE

[…] wspiera ogólny interes Unii i podejmuje w tym celu odpowiednie inicjatywy. Czuwa […] nad stosowaniem Traktatów i środków przyjmowanych przez instytucje na ich podstawie. […] Wykonuje budżet i zarządza programami. Pełni funkcje koordynacyjne, wykonawcze i zarządzające, zgodnie z warunkami przewidzianymi w Traktatach. […]

Wersja skonsolidowana *Traktatu o Unii Europejskiej*, oide.sejm.gov.pl

21.1. Zaznacz nazwę instytucji, której kompetencje określono w przytoczonym fragmencie traktatu.

A. Rada

B. Komisja Europejska

C. Parlament Europejski

D. Trybunał Sprawiedliwości

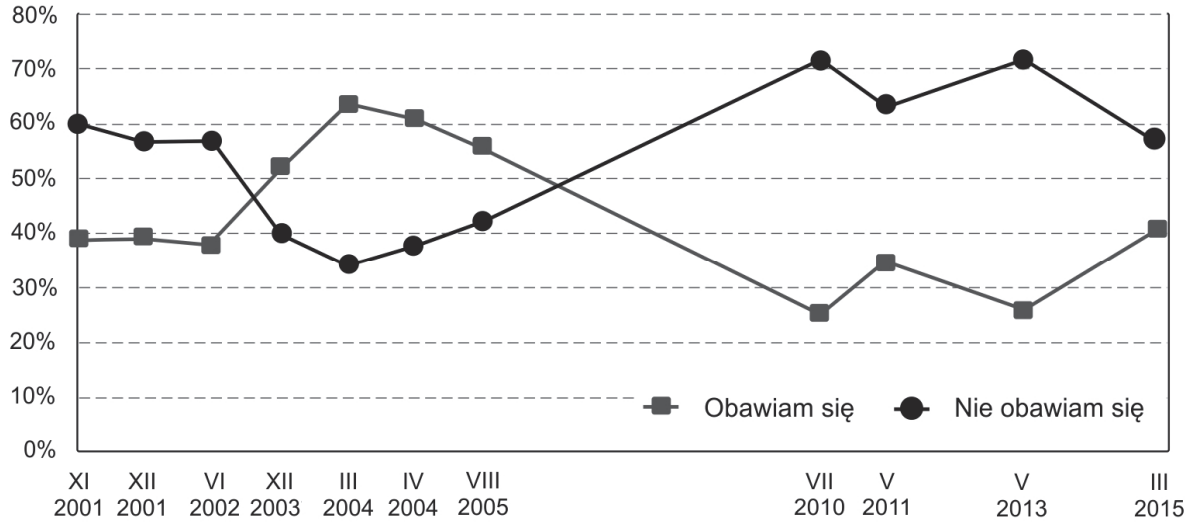
21.2. Podaj nazwisko przewodniczącego instytucji, której kompetencje określono w przytoczonym fragmencie traktatu.

……..

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	19.	20.	21.
	Maks. liczba punktów	3	5	2
	Uzyskana liczba punktów			

Zadanie 22. *(3 pkt)*

Wykres. Odpowiedzi na pytanie: Czy obawia się Pan(i) ataków terrorystycznych?

Na podstawie: *Zagrożenie terroryzmem*, Komunikat z badań CBOS BS/50/2015.

Oceń, czy poniższe informacje są prawdziwe. Zaznacz P, jeśli informacja jest prawdziwa, lub F – jeśli jest fałszywa.

1.	W przeprowadzonych badaniach 4 razy wystąpiła sytuacja, w której odsetek obawiających się ataków terrorystycznych był większy niż uważających przeciwnie.	**P**	**F**
2.	W grudniu 2003 roku – w porównaniu do listopada 2001 roku – o 20% spadł odsetek nieobawiających się ataków terrorystycznych.	**P**	**F**
3.	Badania przeprowadzone w latach 2004–2015 wskazują na systematyczny spadek odsetka respondentów obawiających się ataków terrorystycznych.	**P**	**F**

Zadanie 23. *(3 pkt)*

Exposé premier Beaty Szydło (fragmenty)

W zakresie polityki zagranicznej, obronnej i związanej z tym sprawy bezpieczeństwa kraju będziemy się kierować trzema priorytetami, będziemy mieć trzy cele. Po pierwsze, bezpieczeństwo rozumiane klasycznie, gdy konflikt zbrojny, choć dziś zamrożony, toczy się u granic naszego kraju. Po drugie, bezpieczeństwo gospodarcze, szczególnie w sferze energetycznej, a także informatycznej. Po trzecie wreszcie, uzyskanie właściwego statusu i pozycji państwa na arenie międzynarodowej.

Jeśli chodzi o bezpieczeństwo militarne, to planujemy […] działania zmierzające do umocnienia wschodniej flanki NATO. Proces ten, choć chcielibyśmy go przyspieszyć, może być powolny. Chodzi o to, żeby był jednokierunkowy i konsekwentny. Szczególne znaczenie w sprawach bezpieczeństwa, ale także w całej polityce zagranicznej, przywiązujemy do stosunków ze Stanami Zjednoczonymi Ameryki, które są dzisiaj i pozostaną w przewidywalnej przyszłości głównym gwarantem światowego pokoju.

Bezpieczeństwo energetyczne to zachowanie polskiego węgla jako źródła energii. Mówię tutaj również o węglu brunatnym. A także działania zmierzające do zagwarantowania nam w każdej sytuacji dostaw gazu i ropy, a więc dokończenie budowy i rozbudowanie gazoportu.

I do rozważenia zbudowanie drugiego gazoportu w okolicach Trójmiasta. Możliwość stosowania alternatywnego rozwiązania, jeśli chodzi o dostawy gazu, to również kwestia cen tego surowca[,] jaki otrzymujemy ze wschodu.

www.premier.gov.pl

23.1. Wyjaśnij, o jakim konflikcie zbrojnym jest mowa w pierwszym akapicie tekstu.

……

……

23.2. Wskaż dwa projektowane działania w dziedzinie bezpieczeństwa energetycznego Polski.

- ……

……

- ……

……

Zadanie 24. *(3 pkt)*

Plakat PAH

Na podstawie: www.pah.org.pl

24.1. Podaj pełną nazwę organizacji, której skrótowiec umieszczono na plakacie.

……

24.2. Podaj nazwę kontynentu i cel akcji, których dotyczy plakat.

Nazwa kontynentu – ……

Cel akcji – ……

……

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	22.	23.	24.
	Maks. liczba punktów	3	3	3
	Uzyskana liczba punktów			

Zadanie 25. *(2 pkt)*

Zaznacz dwa zdania, w których zawarte są tylko fakty.

A. Istotnym czynnikiem napędzającym ekologizm okazał się sprzeciw wobec broni jądrowej.
B. Z czasem pojawiały się kolejne postulaty – m.in. ochrony wielorybów, rozwiązania problemu chemicznych odpadów, kosztów środowiskowych wydobycia ropy naftowej.
C. Działacze ruchu zażarcie walczą z GMO.
D. Jeden z dawnych działaczy – S. Brand – stwierdził, że energetyka jądrowa i GMO niosą za sobą więcej korzyści niż zagrożeń.
E. W związku z tym również wielkie ruchy ekologiczne powinny zmodyfikować swoje poglądy w kierunku ekopragmatycznym.
F. Obecnie szanse na to są bardzo małe.

Na podstawie: M. Rotkiewicz, *Ekologizm 2.0,* polityka.pl.

Zadanie 26. *(2 pkt)*

O współczesnym społeczeństwie

Świat jest wioską, ponieważ tak jak w wiosce wszyscy się znają, istnieje łatwa możliwość nawiązania komunikacji, a przez to upodobniają się normy kulturowe. […] wiadomość z jednego końca świata może dotrzeć na drugi zaledwie w ułamku sekundy.

Ł. Zamęcki, *Społeczne podstawy ładu politycznego*, Warszawa 2011, s. 91.

Zaznacz dwie nazwy społeczeństwa odpowiadające przytoczonemu opisowi.

A. globalne

B. zamknięte

C. tradycyjne

D. industrialne

E. informacyjne

Zadanie 27. *(1 pkt)*

O mniejszości etnicznej w Polsce

Podczas przeprowadzonego w 2011 roku Narodowego spisu powszechnego ludności i mieszkań narodowość tę zadeklarowało 313 obywateli polskich. Mieszkają przede wszystkim w Warszawie i okolicach, Łodzi i Wrocławiu. Na obecne tereny Polski przesiedlili się po II wojnie światowej w wyniku repatriacji ze wschodnich kresów Rzeczypospolitej. Wyróżnia ich religia wywodząca się z judaizmu.

mniejszosci.narodowe.mac.gov.pl

Zaznacz nazwę mniejszości przedstawionej w tekście.

A. Karaimi

B. Romowie

C. Tatarzy

D. Żydzi

Zadanie 28. *(1 pkt)*

Fotografia znaku w gminie Uście Gorlickie

www.debowyjar.pl

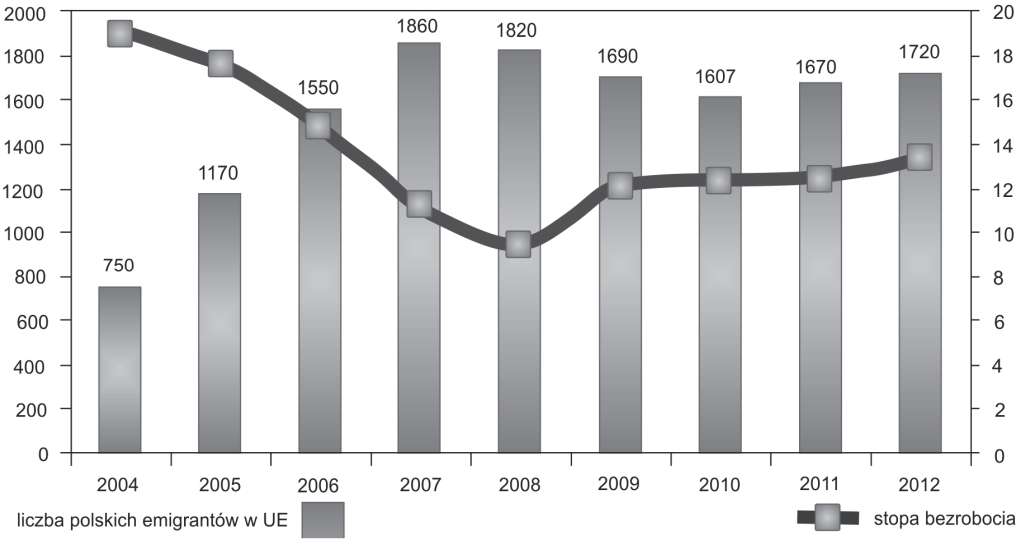
Podaj nazwę prawa przysługującego mniejszościom narodowym i etnicznym, którego ilustracją jest materiał źródłowy.

……...

……...

Zadanie 29. *(2 pkt)*

Wykres. Szacunkowa liczba emigracji z Polski do państw UE na pobyt czasowy w latach 2004–2012 (w tys.) oraz stopa bezrobocia w Polsce (w %)

Na podstawie: rynekpracy.pl

Przytaczając zaprezentowane dane, przedstaw zależność widoczną na wykresie w odniesieniu do lat 2004–2007.

……...

……..

……...

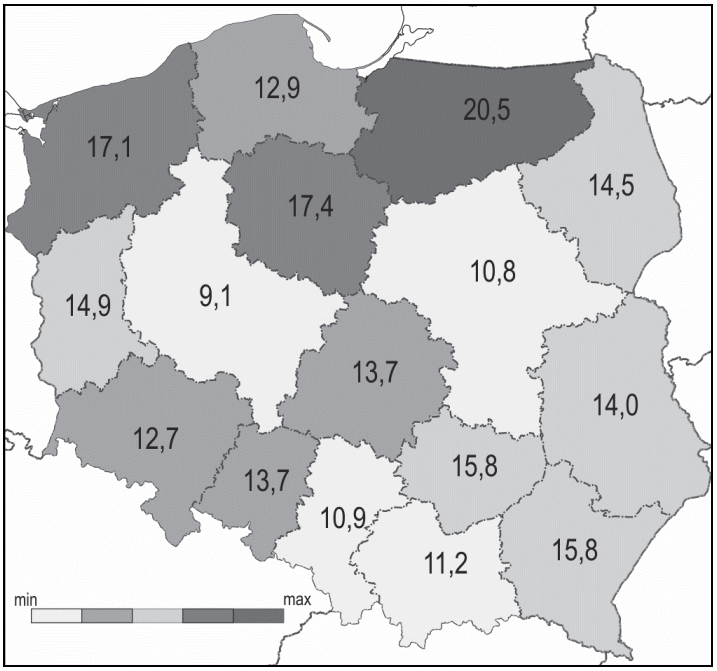
……...

……...

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	25.	26.	27.	28.	29.
	Maks. liczba punktów	2	2	1	1	2
	Uzyskana liczba punktów					

Zadanie 30. *(3 pkt)*

Mapa. Stopa bezrobocia rejestrowanego w kwietniu 2014 roku (w %)

Na podstawie: rynekpracy.pl

30.1. Podaj nazwy województw, w którym zjawisko zaprezentowane na mapie osiągnęło skrajne wartości.

wartość najniższa – ……..……..……...

wartość najwyższa – ……..……..…….

30.2. Sformułuj argument do tezy: *realna stopa bezrobocia jest mniejsza niż stopa bezrobocia zaprezentowanego na mapie*.

……..……..

……..……..

Zadanie 31. *(3 pkt)*

Tekst 1. O tzw. „homo sovieticus”

[Postawa „homo sovieticus”] […] wykształciła się przez lata życia w systemie totalitarnym, które doprowadziły do powstania swego rodzaju bierności. Tzw. wyuczona bezradność miała być również jedną z głównych przeszkód dla przedsiębiorczości w nowym systemie gospodarki rynkowej, ponieważ osłabiała poczucie indywidualnej odpowiedzialności i sprawiała, że ludzie oczekiwali, że wszystko „załatwi za nich państwo”. „Niekompetentny cywilizacyjnie” homo sovieticus nie potrafił się odnaleźć w nowym świecie gospodarki rynkowej, bał się odpowiedzialności za samodzielnie podejmowane decyzje, przy czym winą za to obarczano „państwowy paternalizm” […].

M. Polakowski, *Polityka społeczna po 1989: język, kontekst post-socjalizmu i perspektywy rozwoju*, s. 12, www.feswar.org.pl

Tekst 2. O wynikach badań nad bezrobotnymi

Powstaje krąg ludzi, którzy pomagają sobie przetrwać. I w sensie ekonomicznym, np. gdy razem zdobywają opał czy pożywienie, ale – i to ważniejsze – w sensie psychologicznym. Ci

ludzie wzajemnie się wspierają. […] W świętokrzyskich wioskach […] zbierają zioła, dystrybuują pożywienie, zdobywają opał. Robią razem coraz więcej rzeczy. Wyraźne jest poczucie, że trzeba działać, że nie wolno pozostawać biernym, że trzeba się przeciwstawiać temu, co przychodzi z zewnątrz. Najczęściej sięga się po sprawdzone na wsi sposoby. Zdobywa się opał, z pól ściąga zarastające je brzózki. Je się przede wszystkim to, co uda się wyhodować. […]

Patrzymy na kulturę ubóstwa wyłącznie przez pryzmat bierności i zasiłków. […] Gdy nasza perspektywa się zmieni, mamy szansę dostrzec bardzo racjonalne i mające swoje uzasadnienie kulturowe sposoby radzenia sobie z trudną sytuacją. Zobaczymy, że ci ludzie wykorzystywali wszystkie swoje możliwości i umiejętności. Jak można było żyć ze złomu, szukali złomu, jak z węgla, schodzili pod ziemię, budowali biedaszyby, jak z ziół i jagód, zbierali je na polach i w lasach. Ciężko pracowali, by odbudować swoją wartość […].

Gorączka złomu, Wywiad z dr. Tomaszem Rakowskim, „Gazeta Wyborcza", nr 61/2010.

Tekst 3. O działaniach państwa na rynku pracy

Państwo podejmuje na rynku pracy działania pasywne i aktywne. Pasywna polityka rynku pracy służy zapewnieniu bezpieczeństwa socjalnego bezrobotnych. Aktywna polityka rynku pracy jest skierowana na aktywizację zawodową oraz tworzenie miejsc pracy.

Na podstawie: *Polityka społeczna*, red. G. Firlit-Fesnak, M. Szylko-Skoczny, Warszawa 2011, s. 226–227.

31.1. Rozstrzygnij, czy koncepcja zaprezentowana w tekście 1. jest adekwatna do cech osób przedstawionych w tekście 2. Odpowiedź uzasadnij, odnosząc się do obu tekstów.

Rozstrzygnięcie – ……

Uzasadnienie – ……..……...……

……...……

……...……

……...……

……...……

31.2. Wskaż wspomniany w tekście 2. przykład działania państwa opisany w tekście 3.

……...……

Zadanie 32. *(15 pkt)*

Scharakteryzuj zjawisko bezrobocia, ukazując jego skutki społeczno-ekonomiczne dla bezrobotnych oraz ogółu społeczeństwa. Przedstaw działania władz państwowych i samorządowych na rzecz zapobiegania temu zjawisku w Polsce w XXI wieku. Odwołaj się do materiałów źródłowych z zadań 29–31.

.....

.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	30.	31.	32.
	Maks. liczba punktów	3	3	15
	Uzyskana liczba punktów			

BRUDNOPIS *(nie podlega ocenie)*